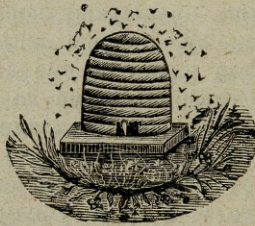

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:
Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Иван Маширевић

Бр. 5.	Изази једанпут месечно	Цена је листу на годину 2 ф. или 5 дин.	Година III.
--------	------------------------	--	----------------

Пчеларев рад у фебруару.

Сваки пчелар који је јесенас добро узимпо своје кошнице може до сада бити безбрижан, јер су му без сумње на овој благој зими остале све живе и здраве. На овим топлим данима, које смо имали, пчеле су се лепо ишчи-стиле; меда нису много потрошиле јер није било много хладних дана када више једу радл стварања топлоте. Но и ако су то до сада све повољне прилике за наше пчеле, ипак не можемо још рећи да су нам кошнице презимиле, јер не знамо какво ће нам време донети фебруар па још и март. Да нам савест буде мирна морамо прве топле дане употребити и прегледати своје кошнице, на свакој која штогод треба помоћи. Било је већ таквих дана када је могао пчелар прегледати своје кошнице, но који то није учинио, нека не пропусти то учинити првога дана кад буде топло (у хладу бар 8° R.). Да је топал дан и да се могу кошнице прегледати, казаће нам и саме пчеле јер ће излетати.

Преследање кошница мора бити пажљиво, око пчеларево

мора сада прозрети право стање у свакој кошници, па ипак то прегледање мора бити брзо, јер пчелар који је при том послу пипав и невешт може много штете начинити. Ово благо време утецало је да су матице у свима јачим кошницама већ почеле носити јаја, а сваки рационалан пчелар треба да зна да пчелиње легло треба за развијање 24° R. топлоте. Када то зна онда неће смети спор бити при прегледању кошница, ма било и 15 до 20 гради топлоте напољу, јер ако легло захладни, онда ће се покварити. Пчелар сада још и не сме дирати у легло и прертати га без велике потребе. Не само да је неспретно прегледање опасно за то што може легло захладнети него и зато што се тиме могу изазвати туђице, које се сада најрадије појављују. Опасно је и зато што пчеле у ревности својој чувајући своју матицу да јој ко не досади, могу је у клупчету угушити.

Пчелар ће моћи већ на први поглед сазнати стање сваке кошнице. Ако приметиш да је која кошница невесела, имаш разлога да посумњаш да је изгубила матицу. Кудни који пут по тој кошници, па ако ти одговори са жалосним брујањем, имај разлога још више да посумњаш е је изгубила матицу, зато се о томе увери. Ако нађеш коју кошницу да је остала без матице, ти јој додај ако имаш залишних матица у малим кошницама; ако немаш, а ти споји ту кошницу са другом слабом.

Ако приметиш да која кошница нема довољно хране, мораш јој помоћи. Најлакши је начин ако јој додаш пуне оквице с медом, које си за тај случај сачувао. Ако немаш, а ти напуни празне оквице с медом или шећером раствореним у води. У ту сврху најбољи је жути шећер (кандис). Оквир, који хоћеш да додаш, треба метнути одмах до легла. Ако немаш ни оквира са празним саћем, а ти набави справе за прихрањивање и помоћу њих помози се. Кошнице храни с вечера.

Ако имаш простих кошница, које требају хране, онда такве мораш у вече унети у какво топло место, па им у суду каквом подметни течан мед а преко њега метни маховине или иверја да могу пчеле лакше разнети мед и да се не подаве. Ако приметиш да се пчеле нерадо спуштају по мед с клупчета, а ти мало смлачи мед или окрени кошнице, да им уста горе дођу, па добро измажи медом горњи део кошнице и кошницу застри танким застирачима. Тако ће пчеле разнети сав мед који си им дао.

Кошнице у којима има труња и мртвих пчела лепо ишчисти куком за тај посао.

Кошнице још утопљавај сламним јастучићима јер као што рекох топлота је за легло врло потребна.

Ако приметиш да су туђице навалиле на коју кошницу а ти сузи лета да се нападне могу лакше бранити а туђице да теже могу нападати. Још боље ћеш учинити ако ону кошницу из које излазе туђице однесеш са пчелињака на друго које ме,

сто. Да дознаш из које су кошнице туђице ти стани пред нападнуту кошницу па оне пчеле које излазе из те кошнице са пленом поси брашном, па онда ћеш познати по томе из које су кошнице.

Да сачуваш живот многих пчела, које иду по воду и спуштају се на хладну и влажну земљу те пропадају, постави у пчелињаку валове са водом. У воду метни иверја или маховине да се пчеле водоноше не даве. Још згоднији за пчеле је овај начин: Узми какво старо буренце напуни га чистом водом и пробуши на њему малу рупицу, у коју задени једну сламку тако да вода из буренцета преко сламке полагамо капље као на малу славиницу. Под сламку метни косо једну даску нека на њу капље вода. Пчеле ће лепо долазити и седати на ту даску и сркати воду. Појила метни на таково место на којем је ваздан пригревица. Пчеле ћеш најлакше навикнути на таково место ако метнеш тамо један празан сат

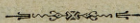
За исхрањивање легла треба пчелама цветна прашка, ако тога немају у кошницама а нема га можда ни у природи у неком крају, то се онда мора пчелар и за то побринути. Најбољи начин је као што неки пчелари препоручују преко године сачувати зовина цвета, који је пун прашка, па га у рано пролеће обесити у пчелињак, пчеле ће на сухе цветове слетати и купити прашак. Ко то није знао, па нема зовина цвета нека се ове године побрине за годину другу а ове године нека се испомогне овако: Треба празан оквир саћа напунити чистим брашном, па га обесити у пчелињаку најбоље поред појила. Пчеле ће одмах вредно разносити брашно место прашка.

Почетници који хоће да купују кошнице нека пазе шта ће добити. Купуј од човека, у којем имаш поверења или замоли добра пчелара да ти изабере. Кад купујеш, ишти јаке лањске другенце, јер у таквим кошницама су младе матице.

Ако осниваш пчелињак сада пренеси и намештај кошнице, док нису почеле сваки дан излетати и док нису сазнале старо место јер ће се иначе све вратити на старо место, ако то није даље од по сата хода.

За пчелињак изабери лепо и згодно место нека је близу наше у заветрини, лети да има мало хлада, даље од потока, река, друмова, радионица.

Приправљај полагамо вештачко саће, празне кошнице, прегледај све справе да те главни послови затекну потпуно спремна.
Одговорни уредник.

Право о пчели.

Написао Др. Жарко Миладиновић.

Право о пчели (по немачком *Das Bienenrecht* а још боље *Das Recht an Bienen*) значи *скуп правних прилика и одношаја,*

који се тичу пчеле, као и скуп правних прилика и одношаја, који уређују те одношаје.

О томе праву код нас још није било писано, док је код Немаца то питање прилично обрађено, јер не само да је о тој теми расправљано у правничким листовима, већ има о истом предмету и више монографија, посебних расправа и књига, које говоре само или поглавито о праву о пчели. Прво дело немачко о овој теми изишло је још године 1685., а то је дело Милерово под именом: „Dissertatio juridica de jure apum. Vom Bienenrecht.“ Најновија дела су пак: „Das Bienenrecht in Oesterreich“ од др. П. Бека (Dr. Paul Alek. Beck) од године 1883. и „Das Recht an Bienen“ од дра К. Белца (Dr. jur. Karl Bälz) од године 1891.

И тако је ова расправа на српском језику прва у тој врсти.

Право о пчели није само приватно право, већ се дотиче и позначајног права, те је тако и део приватног и јавног права, јер се дотиче не само суседних правних одношаја, већ и опћег промета.*

Али како се свака установа може боље схватити, кад се сазна развитак исте, то ћемо и ми, да пређемо сва главна права од римскога доба па до данас.

И тако ћемо говорити:

- 1.) *О римском праву,*
- 2.) *о старом немачком или германском праву,*
- 3.) *о старом српском праву* особито осврћући се на Душанов записник и
- 4.) *о законодавству новијега времена* као:
  - а.) *аустријском и хрватско славонском*
  - б.) *угарском,*
  - в.) *садањем српском у Србији;*
  - г.) *законодавству у Црној Гори* узевши за подлогу имовински закон и
  - д.) *о најновијем немачком законодавству.*

1. Римско право.

Већ од старих давнина је човек био познат са пчелом, те је од ње добивао мед и восак, па како је та економна грана све више и више напредовала, то су и људи затим ишли, да законом уреде пчеларство.

Римско право даје нам тек почетак таквог законодавства, а установе његове о пчели врло су оскудне и непотпуне, но можемо мирне душе рећи, да ни данашња законодавства нису далеко одмакла од римскога права, те нису довољно пажње обратила пчеларству том врло важном економном извору, јер ни најновија законодавства нису пропикнута уверењем, да пчеле због своје велике користи и због великог промета са производима

* В. и Белца књигу „Das Recht an Bienen“ на стр. 3.

(приозводима) заслужује да буде више уважена код донашања нових закона приватноправних и полицајних.

Међутим ћемо да погледамо по римском праву и проучимо оно неколико правила о пчели.

По римском праву је пчела (*apis*) покретна ствар и спада међу *дивље* животиње по природи својој: „*Apium quoque natura fera est*“ (l. 5. §. 2—4. D. 41. 1.), каже се у римском праву, а даље опет додаје: „*nam et apes item faciunt (т. ј. ut ex consuetudine avolare et revolare soleant) quarum constat feram esse naturam. In his autem animalibus, quae consuetudine abire et redire solent, talis regula comprobata est, ut eo usque, nostra esse intellegantur, donec revertendi animum habeant (§. 14. J. 2. 1.)*“

„*Apium natura fera est*“ значи, да је природа пчеле дивља, што ће рећи, да су *пчеле по својој природи, по постанку и бићу дивље*, а то је главно правило о пчелама у римском праву. У другом ставу каже се опет, да су пчеле дивље, да се *пчеле дају припитомити* и да су домаће пчеле припитомљене, те да су наше власништво све дотле, док не одбаце навику да се враћају у своје стално пребивалиште (кошницу).

Али да ли су та два става римског права коректна?

Да су пчеле као и сваке друге животиње биле из почетка дивље, те да нису биле у прво доба подвргнуте власти човечјој, о том нема сумње, па у том правцу оправдан је први римскоправни став. Али треба и с друге стране разгледати, да ли поред дивљих и припитомљених пчела има и *питомих*.

Још стари природњаци (Аристотеле, Варо) разликовали су дивље од питомих пчела, а у том погледу су природњаци одлучни. Једна врста пчела дакле постоји, али се деле у дивље и питоме и то прве су мање, те радије и уједају, пецају, него друге, а дивље су мање с тога, што им је саће старо, а старе ћелице лежењем пчела постају све мање, јер кошуљице од младих пчела остају у истим.*

Истина је до душе, да су из почетка све животиње биле дивље, но припитомљавањем неке од њих су постале питоме тако, да је код тих питома нарав постала правилном. Тако је било и са пчелом. Пчела припитомљена добила је сасвим другу природу од оне дивље, која је у својем прастаром стању остала, па је постепено постала од припитомљене питома пчела. И као што има питомих и дивљих патака, гусака, голубова, коња и т. д., тако има и дивљих и питомих пчела.

Али ако су Римљани сматрали пчелу дивљом, ипак су разликовали *шумске* од *домаћих* пчела, а ту разлику су нарочито

* Данас пчелари не мисле тако. Пчеле ишчисте кошуљице из ћелица, те бивају по својој величини увијек једнаке, биле оне у дупљи у шуми или у најљепшем павиљону, гдје се не знам како рационално ради око пчела.

у виду имали, кад се радило о *стицању* и *губитку* права власништва на пчеле.

Према римским правним изворима власник, па и сваки други уживалац (узифруктуар) земљишта имао је право пчеле држати. — Ако је пчелињак (кованлук) спадао уз земљиште, тада је уживалац имао право мед узимати, и ако он није власник био, па је смео и пчеларски алат употребљавати.

Римско право познавало је власништво на пчелама, а тиме је признало да пчеле могу бити предметни државине (Besitz).

Што се тиче *дивљих* пчела, те је могао себи *присвојити* сваки, који их нађе, само ако га у том не запречи власник земљишта, јер у том случају могао је власник добра себи пчеле узети. Види се дакле, да се по римском праву могла стећи власништво дивљих пчела *присвојењем* (окупацијом), јер није доста само хтети власништво стећи, већ се исто мора у истину и задобити. За то и вели римско право (§. 14. J. De res. Div. 2. 1.): „С тога пчеле, које су се спустиле на твоје дрво, док их ниси стресао (затворио) у своју кошницу, исто тако нису твоје, као што нису твоје ни птице, које су на твом дрвету гнездо саградиле; па с тога, ако је неко трећи ухватио их, то је он од њих власник.

Па и саће, ако су које начиниле, може сваки који хоће себи узети.

Но видиш ли кога, док је све по старом (т. ј. док није рој ухваћен) да ступа на твоје земљиште, то му можеш с правом забранити улазак.“

Римско право дакле полазећи са основног правила: „*Apium natura fora est*“: („пчеле су по природи дивље“) установљава, као и код осталих дивљих животиња, да се власништво на пчелама може правно стећи тек *фактичном* влашћу, а то је, да се то власништво правно може стећи тако, ако се пчеле у *државину узму* с намером, да се окупирају, *да се присвоје*.*

И тако није постао власником пчела онај, на чије су дрво спустиле се пчеле, већ онај, који их је себи присвојио, а власнику дрвета слободно је забранити улаз, дотично подићи тужбу сметања државине.

Настаје пак питање, да ли и онај стиче право власништва на пчеле, који против воље власника дрвета и земљишта, на којем је дрво, уђе унутра и присвоји пчеле. Било је два мишљења: једно, које је на то питање одговорило са да, а друго, које је држало да такав силом-власник није прави власник и да не стиче власништво. Међутим је *прво* мишљење преобладало, а то с тога, што римско право разликује *овлаштење на лов* од питања о *стицању власништва*, те јер ствар, која се присвоји, није *ничија* (res nullius), то је и окупант, који је против воље власника земљишног присвојио себи пчеле постао власником истих.

* Bälz на пом. м. на стр. 28.

Само га је власник земљишта, против чије је воље окупирао пчеле могао тужити ради сметања државине (*interdictum uti possidetis*), како смо напред споменули, или ради тога, што му је задирао у његово власништво (*actio negatorio*), па је тужбом захтевати могао, да је окупант дужан признати његову државину на земљишту, издати противправно *окупирану* ствар и накнадити штету.

(Наставиће се).

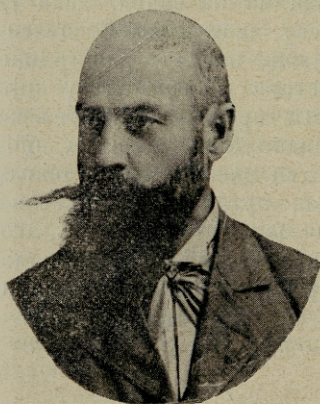

Путници учитељи у Угарској.

(Историја, устројство, рад и успех те установе.)

— Valló János —

(Наставак.)

Valló János

Пчеларски учитељи стручњаци предају пчеларство и у појединим заводима те је доста велики број стручних школа, у којима је пчеларство међу осталим још и редован предмет. Пчеларство сачињава предмет наставе у земљорадничким школама, економским и у стручним школама вртарства. Настава би без пчеларства крпа била. У оквиру науке о газдинству учи се пчеларство у најглавнијим народним школама и у учитељској школи.

Пчеларски стручњак учитељ, ако се у једном од гореспомнутих завода налази, дужан је у њему пчеларство систематски предавати, како то наставни план тога завода прописује.

Тако н. пр. пчелар путник учитељ у Пожуну, где се стручна школа виноградарства и вртарства налази, а пчеларство је у њој по наставном плану такође предмет, дужан је у зимским месецима 2 часа недељно теоретски део пчеларства предавати. Од пролећа до јесени (изузевши вакацију) настава је у сваком предмету па и у пчеларству практична. За практичну наставу служи пчелињак у заводу и сваком је питомцу једна пчелиња породица (рој) на руковање и негу поверена. Повремене послове сваки поједини питомцац на мало пре исказани начин по упуству и под надзором мојим врши.

Економске или земљорад. школе, које се ван резиденције путника учитеља налазе, посећује пчелар стручњак учитељ или по својој увиђавности или по добивеном упутству с времена на време.

У погледу пак државних учитељских школа висока наредба Његове Екселенције кр. уг. министра пољопривреде бр. 10330.

ех 1890. располаже тако, да се стручњак учитељ годишње по 8—10 дана у појединој учитељској школи ради настављања задржати има. Пошто се пак ово у оквиру до сада утврђених трошкова спровести није могло, спровешће се ваљда ово спасоносно наређење у живот тек у будућности, а на то се потреба све већма указује, јер се нада, да ће се код сваке учитељске школе и по такова учитељска снага наћи, која ће пчеларство под своје старање узети — није испунила. Пчеларство захтева специјалног предзнања, а да до овога дођу професори учитељских школа прилике немају, јер су пак толико са својим предметима заузети, да се ни мало чудити не треба, ако је тешко наћи таквог професора учитељске школе, који би у пчеларству толико вичан био, да би га са успехом предавати могао. У корист успешне наставе у пчеларству не преостаје друго, већ настављање у пчеларству у учитељским школама ставити у дужност пчелар. учитељима стручњацима на начин, како је то држ. Савет јавне наставе у поднеску свом Њег. Екскеленцији, господину министру богочасти и јавне наставе још године 1892. образложио т. ј. да садања настава у пчеларству није складна, што овај предмет малог опсега предају 4 учитељске снаге: професор природописа природописни део пчеларства, професор економије теоријски део пчеларства евентуално неговање, руковање и т. д. кошницама. У задатак вртара спада настава у пракси те на послетку, наставља и пчелар путник учитељ, ако доспе. Опширнијег разлагања није потребно, те да се увиди, да оваки распоред наставе у пчеларству у учитељским школама успеха донети не може.

(Наставиће се).

Пчеларење Линебуршких пчелара с плетарама.*

Пустимо одмах нека говори г. Јов. П. Јовановић, учитељ и пчелар из Србије. Пустимо га нека се изговори. Слободно је свакому говорити, али не треба заборавити да је сваки за своје ријечи и одговоран. Зато ако буде паметно говорио, ми ћемо му казати: Евала! а ако буде којешта трабуњао, ми ћемо му довикнути: Окани се поп Мићо! Ђорава посла Те ствари нијесу за тебе, јер не знаш ни срицати из пчеларства, а камо ли још да друге учиш. Ево шта каже г. Јов. П. Јовановић: „По нашем *тврдом* уверењу г. Живановић овим није могао ни једнога пчелара уверити, да се и са плетарама може рационално пчеларити, нити да је ово линебуршко пчеларење рационално пчеларење. Овим је г. Живановић *само незаслужено понизио свој рођени народ српски пред Линебуржанима,*

* Ма да су ови чланци полемичке природе, ипак ће се читаоци увјерити да ће се њима користити. Гл. уредн.

пошто тај линебуршки начин пчеларења *није ни за длаку бољи* од онога, како наши сеоски пчелари пчеларе. Како Линебуржани пчеларе, тако још од памтивека пчеларе и сви наши српски сеоски пчелари. Сва и једина је разлика само у томе, што у благословеној отаџбини нашој има свих природних услова за успешно пчеларење те наши сеоски пчелари *не морају* спекулативно прихрањивати пчеле у пролеће, а Линебуржани *морају* спекулативно прихрањивати пчеле, јер их невоља на то нагони. Они то чине од невоље, пошто немају тако благословену отаџбину а не што „разумију рационално пчеларити са плетарама“. Апсолутно никакве друге битне разлике нема између тога линебуршкога начина пчеларења, кога г. Живановић толико хвали и назива рационалним, и пчеларења наших сеоских пчелара са плетарама. Али се ни једом ни други начин не могу назвати рационалним пчеларењем, већ је и тај линебуршки начин пчеларења исто тако примитиван као што је и пчеларење наших сељака са плетарама примитивно. Још су, по речима г. Живановића, линебуршки пчелари конзервативнији од наших сеоских пчелара, јер код нас се у сељака може наћи поред плетара и по која ђерзонка, а Линебуржани неће ништа да знају за ђерзонке. Кад г. Живановић, кога толики српски пчелари сматрају за најумнијег пчелара на Словенском Југу, не може да увиди чак ни то, да тај толико хваљени линебуршки начин пчеларења није ништа бољи од пчеларења српских сељака са плетарама, кад г. Живановић може да падне у такву заблуду, да тај линебуршки начин, потпуно примитиван начин пчеларења, назива рационалним, и кад тај г. Живановић може да буде *толико конзервативан* да тврди да се и са плетарама може *исто тако рационално пчеларити*, као и са ђерзонкама; онда ми од свег срца сажалевамо тај словенски Југ, кад му је г. Живановић најумнији пчелар!“

Тако пише г. Јов. П. Јовановић, а из тога се види да баш ништа не зна о ономе, о чему пише и да не може жив бити, а да не подметне човјеку нешто, што није казао. Тако је подметнуо да сам ја казао „да се и са плетарама може *исто тако рационално пчеларити*, као и са ђерзонкама“, а ја сам казао — као што и сам цитира моје ријечи у 12. броју „Пчелара“ — овако: „кад се овако ради као што пчеларе Линебуржани, онда се види јасно, да се може рационално пчеларити и са плетарама“. Како сам ја казао и како је г. Јов. П. Јовановић изврнуо није једно исто. Али оставимо то сад на страну и пређимо на ствар. Ја ћу овдје прво и прво изнјети, шта мисле најславији пчелари о линебуршком пчеларењу, па ће већ из тога видјети српски пчелари ко је тај Јов. П. Јовановић и с каквим човјеком имамо посла. Ђерзон нам је свијем отворио очи како се најлакше може рационално пчеларити. Он је изужио кошницу са покретним сањем. Ђерзону кошницу усавршио је Берлепш својим оквирима. Ђерзон још и данас пчелари са својим летвицама и пчелари рационално достижући исте успјехе у пчеларењу као и они, који пчеларе са оквирима Берлепшевим, премда ми знамо данас сваки

да се не дају ни издалека испоредити Ђерзовове летвице са Берлепшевим оквирима што се практичности тиче. Ја већ видим г. Јов. П. Јовановића како се наостријешо те хоће да подвикне: „Ђерзон је кензервативац и ми сажаљавамо цио пчеларски свијет кад му је Ђерзон најумнији пчелар“. Али г. Мићо! знајте да што је Ђерзон кадар израдити са својим летвицама, то нисте кадри ни ви ни ваш г. Аца Живановић заједно израдити са грдним оквирима оца Методија никад. По вашој логици није кадар ни Ђерзон рационално пчеларати кад пчелари са летвицама. Ми знамо сви да се летвице Ђерзове не могу никад испоредити по практичности својој са Берлепшевим оквирима, али се зато још не смије казати да се са летвицама Ђервовим не може рационално пчеларити. Па тако се исто, ма да Линебуршки пчелари пчеларе са плетарама, не смије казати да они не могу рационално пчеларити, да се са непокретним саћем не може рационално пчеларити, јер умно пчеларење не стоји у оквирима него у познавању живота пчелињег и паше у околини гдје се пчелари. А сад друга је ствар с којим кошницама је лакше, брже и с већом добићу пчеларити. Али сад да пријеђемо на ствар. Знате ли ви г. Мићо! да је рационално пчеларење дошло к нама из Њемачке? Знате ли ви да је Њемачка обасута Ђерзонкама? Знате ли ви да се у Њемачкој цијелој у правом смислу рационално пчелари са Ђерзонкама? Па запитајте ви, кад сте тако промућуран човјек кога год хоћете осим г. Аце Живановића, у којем се крају Њемачке највише набере меда, у којем се крају од пчеларства живи, у којем је крају занат пчеларство? По мојем је мишљењу највећи пчелар Берлепш. Он је највише експериментирао са пчелом и с његовим дјелом могу се заиста поносити Нијемци. Па тај највећи пчелар ево шта каже: Линебурши су пчелари највјештији пчелари у цијелом свијету, они највише меда саберу у цијелој Немачкој, они су кроз више вијекова својим начином пчеларења одњеговали расу пчелињу, која је врло вриједна, која се јако роји и која је очврнута. Тако се што не може нигдје чути и то је заиста њешто јединствено у пчеларском свијету. Чујте Г. Мићо шта говори највећи пчелар, чији су пчелињак у педесетим годинама походили Руси, Французи, Швеђи и са свијех крајева Европе. Па откуд г. Мићо да ти Линебуржани имају више меда од свијех других Нијемаца, који са Ђерзонкама пчеларе. Та ваљда ће бити за то, што знају рационално пчеларити са плетарама. Па да бих још већма уверио велику незналицу, навешћу баш ријечи Берлепшеве из његова пчелара, које гласе: „Не може се тајити да пчеларство најгоре стоји од свијех грана економских кад се на њега погледи очима национално-економским. Кад се изузму поједини пчелињаци, на којима се по садашњем знању теорије и праксе пчелари и који по томе дају велики приход пчелару, онда остаје међу свијем земљама само кнежевина Линебург, гдје може бити говора о опћем рационалном пчеларењу. И ако је тамо пчеларење са покретним саћем тек у почетку, и ако се Линебуршки пчелари нијесу још отресли економски погрешнога убијања пчела,

то су они ипак мајстори са својим плетарама и од пчеларења су њихови резултати од националноекономске вриједности“ (вид. стр. XXII). Из тога ће пчелари јасно видјети да је г. Јов. П. Јовановић пука незналица, да је дрзак до крајности, те по својој глупавој глави пише о стварима, о којима нема ни појма. Ја мислим да ће пчеларима у Србији бити јасно какав је то човјек тај Јов. П. Јовановић те не ће смјети од њега никакве поуке из пчеларства примати, јер све што год је досад писао, то је пуко незнање и шарлатанство. Али ја не ћу остати при том него ћу ићи даље и изнијећу мишљења најславнијих пчелара о пчеларењу линебуршком и показаћу јасно да је баш г. Јов. П. Јовановић пред Линебуржанима „понизио свој ређени српски народ“. Барон Еренфелз, einer der grössten Imkermeister, die je die Welt gesehen, имао је хиљаду кошница (умро 1840 г. у 76. години) и добивао је од 150 плетара шест стотина форинти. Он је имао план да се на акције у Австроугарској подигну сто хиљада пчелињака по 150 плетара, што би давало годишњи приход од 60. милијуна форинти. Тај човјек пише о Линебуршком пчеларењу овако: У Холштајну и линебуршкој пустари организовали су се пчелари као еснаф и живе ту као стари настањени пчелари под законима, уговорима, обичајима као вјешти пчелари од заната. Њихов је ремек да своје маторке до Ивања дне изроје, и то је вјештина, коју ми у јужним и бољим климатима још нијесмо изучили. Темељ те њихове вјештине јесте јако прихрањивање напољу. Већ кад листа раст, почиње то прихрањивање и продужује се по потреби, вјештини и знању. Њихову еснафску тајну вјештине пчеларске још нијесмо ми изучили, а још мање смо кадри је изводити као они. Ја држим те људе за прве пчеларе свијета и т. д.

(Наставиће се.)

Гл. уредн.

И опет г. Богдан Пењић, пчела туђица.

Није никаква реткост наћи у разним чланцима од разних писаца сличне поједине мисли, то је нешто обично што никога не изненађује. Али када се у каквој књижевној радњи пађу не само сличне него сасвим истовенците мисли и речи, и када нека књижевна работа није ништа друго, него лонавање свега онога, што је већ други који писац написао, и када онај који то чини неће да каже, већ замеће траг и гледа како ће своје читаоце заварати и себи туђ рад присвојити, то се зове плагијаторство или књижевна крађа, а писац таквих ствари књижевни крадљивац или у пчеларском језику *пчела туђица*.

* Ја имам оваких ствари о г. Пењићу пуно чекмеце, али засад пуштам још овај чланак од г. Ђ. К., јер важније ствари о пчеларству ишчекују да дођу на ред.

Гл. уредн.

Да је пак г. Богдан Пењић уредник „Hrvatske Pčele“ у истину — као што га је г. проф. Ј. Живановић назвао и фактом доказао* — права пчела туђица, нека послужи и ово:

Пчеларски лист „Der Bienenvater aus Böhmen“ у свом 8. броју од г. 1898. донео је чланак: „Studie über die Lebensweise der Wachsmotten“, von R. Kaempff in Königsberg. Чим је овај чланак изашао одмах и г. Богдан Пењић нађе за добро да напише у 7. и 8. бр. „Hrv. Pčele“ чланак: „Моја оражанја о животу воштаног метилја“.

Ја сам се пренерazio читајући споменути чланак г. Пењића, јер нисам ни сањао, да би уредник једнога листа могао толико дрзак бити, да туђ чланак себи присваја. У почетку свога чланка г. Пењић као права пчела туђица труди се да заматне траг; као што туђица не сме као поштена радилица одмах на седало да падне, те да лепо у кошницу уђе, него налеће, облеће и залеће се необично зујећи, не би ли само како траг замела и не опажена од стражарица у кошницу се увукла, а када јој то пође за руком халапљиво наваљује на мед како би се што више туђе муке награбила. Исто тако и г. Пењић из почетка гледа да завара своје читаоце. Прво као човек скроман (?) упозорјује читаоце да то неће бити „kakova znanstvena rasprava“; а одмах за тим достиже врхунац дрскости, па каже: „Ако-прем већ лијеп низ година посвећујем велику pozornost животу метилја, то за то ипак овом расправicom ни из далека не завршјујем своја оражанја. У интересу same ствари предајем сада **своја** оражанја јавности, nebi li se još тко за мном повео, (не дај Боже!) па и он можебитне своје назоре о животу метилја јавности предао“. После тога прави г. Пењић још разне „измотације“, па по том стаде лепо од речи до речи преваћати споменути чланак из Bienenvater-а. Ево дакле „оражанја“ о метилју, која г. Пењић као *своја* рођена, предаје јавности:

„Dragi pčelaru! Kad budeš u džirzonci pregledavao plodište, па најдеш ли можда на посве развијено већ leglo у отвореним stanicama, а ти тај оквир са leglom одмах извади и сву пчелу с њега помети, па ќеш кривца уgrabiti. Drži тај оквир са leglom над бијелим папиром, добрано га задими и lupaj којим тврдим предметом по даščици оквира, па ќеш opaziti, како с њега падају посве sitne и нешто крупније личинке метилја. Pohvataš ли те личинке, па их умјетно даље hranio budeš, добити ќеш увјек манју врст метилја (galleria alvearia)“.

Р. Kaempff пак у Bienenvater-у, у споменутом броју и чланку пише овако: „Lieber Leser und Bienenvater! (Ове је речи г. Пењић већ напред у своме чланку употребио.) Wenn du einmal einen Mobilstock öffnest und das Brustnest untersuchst und du findest eine Brutwabe, bei welcher du ziemlich vorgeschrittene (schon mit Köpfen versehene) offene Brutzellen findest, dann halte schnell mit

* Види „Сри. Пчелар“ бр. 3. „Берзон, Дикл и уредник „Hrv. Pčele“.

dem Rauch inne, nimm die Wabe heraus, fege die Bienen ab — und du hast den Missethäter gefangen Halte die Wabe über einen Bogen Papier (oder ein Brett), beräuchere dieselbe etwas stark und klopfe mit dem Messer oder sonst etwas an das Rähmchenholz, so wirst Du bald mitten durch die Zellendeckel etwelche Wachsmottenlarven verschiedener Grösse entfliehen sehen, und zwar mit einer ziemlichen Behendigkeit. Wen du dieselben ergreifst und künstlich weiter fütterst, so wirst du stets die kleinere Wachsmotte erhalten.

Даље наставља г. Пењић: „Dugim i ustrajnim (!) oražanjem osvjedočio sam se, da taj mali metilj uspjeva samo u blizini plođišta, a ponajbolje na samom leglu“.

Р. Каемпф то исто каже овако: „Meine Beobachtungen haben ergeben, dass die g. alvearia eigentlich nur in der Nähe des Brutnestes am besten aber in der Wabe sebst gedeiht“.

Г. Пењић: „Kako sam prije spomenuo može se umjetnim hranenjem lahko konstatovati vrst metilja, ali taj posao ipak nije tako posve jednostavan, jer je način života manje vrsti metilja raznoličan, od onoga veće vrsti metilja“.

Р. Каемпф ише: „Wie oben angegeben lässt sich durch die Weiterzucht der gefangenen Larven die Mottenart bald feststellen und doch ist das nicht sehr leicht, denn die Lebensweise der alvearia ist eine andere als die der cerella“.

Г. Пењић: „Dočim se g. cerella vrlo lahko othrani na komadu staroga saća, to se g. alveria već ne da tako lahko othraniti izvan ulišta. Ličinka manje vrsti metilja, ne prede posve ztvorene hodnike, kao ona veća vrsti metilja, pa za to i potrebuje više topline. Ličinka većeg metilja živi samo o vosku i pčelinjim košuljicama, koje se u stanicama nalaze, ali ličinka manjega metilja nije samo tim zadovoljna; ova treba da se razviti i ukukuljiti uzmogne, još i poklopce od legla, koje nalazi ili na samom leglu, ili pak medju smećem na podu košnice. Свршиће се) Ђ К.

Моја американка.

(Наставак.)

5. Нема кошнице, с којом би се могло брже радити него што се ради с американком. Вријеме је новац ма какви рад радио у њој, брзо ћеш га свршити, јер се одозгоре ваде оквири, који су умјерено велики, којима ћеш лако руковати. Ако су оквири велики н. п. 40 цм. високи у кошници, онда посао већ не иде тако лако и тако брзо. А и саће се у њима крха при пренашању

и у истресаљци. Па уз то још за такве велике оквире требамо и велику незграпну истресаљку, која је неуудесна за пренашање и више кошта. те се не може сељаку ни препоручити, ако мислимо подићи пчелаларство до националноекономске висине. Моја је кошница удешена баш за свештенике, учитеље и сељаке, који ће моћи поред својега главнога посла и пчеларити са задовољством и коришћу, јер американка не захтијева толико времена као Берлепшева, Датејева, Гравенхорстова па и сама Албертијева.

6.) У мојој американци нема дашчица испод поклопаца. Те дашчице немају смисла никаквога. Те су дашчице само за непчеларе, за њежне природе, који се боје пчеле, али за правога пчелара, којему је вријеме злато, тај неће шепртљити с дашчицама и трошити вријеме узалуд. Прави пчелар хоће да има пријеглед преко својих оквира како отвори заклопац. Каква мора бити кубура у прољеће с дашчицама кад се требају кошнице брзо да прегледе. И на што дашчице? Сваки пчелар мора и треба да ради око пчела с мјеховима, те кад се на американци заклопац отвори, треба само мало озго на пчеле пустити дима и пчеле појуре доље између оквира. Један поглед преко свијех оквира доста му је да сазна стање у кошници и онда одмах заклопац затвара. У рано прољеће се не смије много шепртљити с дашчицама.

7.) Ни у једној кошници не може се брже ухватити матица него што се може у американци. А да има случајева у којима се морају хватати матице, знаће читалац из моје књиге „Српски Пчелар.“

8.) Моја је американка нај јефтинија кошница. Ко зна сам дјељкати, тога неће американка више коштати од 1 фор. 20 п. не рачунајући рад свој.

9.) Па како се брзо и лако праве вјештачки ројеви у мојим американкама. Ја сам се потпуно увјерио да су вјештачки ројеви тако исто добри као и природни и рационалан пчелар са економскога гледишта не ће никад ишчекивати природне ројеве. Истина је да је пчеларство појезија економије, а истина је да је ројење појезија пчеларства. Диван је приказ кад рој излијеће

из маторке и кад се стане витлати по зраку. Пчелар је онда пун радости и весеља. Срце је његово препуно уживања. Истина прављењем вјештачких ројева лишава се пчелар те дивне појезије у пчеларству, али зато добива он накнаду у уживању вјештине своје правећи вјештачке ројеве. Правећи вјештачке ројеве долази он до сазнавања њеких закона њеке истине, а *die höchste Poesie im Naturleben liegt in der Erkenntnis der Wahrheit*. Моћи загледати у живот и рад пчелињи, знати имитовати природу пчелињу и похватати њеке појаве из развитака живота пчелињег, па по томе сам створити рој као да је и природан, зар се тому не ће радовати пчелар? Зар у томе пчелар не налази појезије? Ја мислим да налази и то че налази саме појезије него уз њу и са економскога гледишта и велике користи. Свештеник, учитељ и сељак немају времена да читав мјесец дана дрежде у пчелињаку ишчекујући ројеве, па онда да се витлају за њима. За то свештеници, учитељи и сељаци немају времена, а и да имају времена, то не би било економски протраћити мјесец дана у витлању, кад се све то може урадити за један дан. Посматрајући природан рој знамо да у њему има матица, пчела маторих и младих. Како ћемо дакле начинити вјештачки рој да има своју матицу, маторих и младих пчела, јер све то има природан рој. Маторе су пчеле за излијетање на пашу, за сабирање нектара и цвјетнога прашка, а младе су пчеле за унутрашње послове особито за прихрањивање уљева. Ако нема у роју младих пчела, рој не ће добро напредовати, јер маторе су пчеле само за сабирање нектара и њихови органи нијесу већ више добри за извршавање службе за храњење уљева. Радећи непрестано на сабирању меда њихови се органи за прихрањивање уљева одучили те нијесу у стању извршавати посао за исхрањивање како то могу извршавати младе пчеле. Из тога дакле излази да у роју треба да имају и младе пчеле. Покушајмо да начинимо вјештачки рој на лет. Узме се празна американка, којој ћемо додатн спрам лета оквир с леглом и више оквира са почецима, ухватићемо матицу из оне американке, од

које хоћемо да начинимо вјештачки рој, па ћемо је додати празној американци. Ту ћемо празну американку метнути на мјесто маторке, од које правимо вјештачки рој, а маторку метнућемо на које празно мјесто у пчелињаку.

(Наставиће се).

Књижевност.

— *Пољопривредни календар за просту 1899. год* издање срп. пољопривр. друштва, година XVII. уредно А. М. Секулић. Београд. Државна штампарија краљевине Србије. Свима нашим економима препоручујемо овај календар.

Пабирци

— **За VII округ за путнике учитеље у Угарској** наименован је нов путник учитељ Јован Нађ, учитељ нормалних школа у Панчеву.

** Од једнога пчелара и претплатника из Србије добили смо писмо овога садржаја: „Сл. уредништву „Српскога Пчелара“ у Карловцима. Српским пчеларима позната је распра која се тиче двеју кошница американака. Ја сам у стању да у прилог томе изнесем своје искуство и успех који се на моме пчелињаку са обадвема кошницама показао.

Ја пчеларим већ петнаест година са кошницама Ђерзонкама и то са четири система. Први систем, са којим сам почео пчеларити био је са оквирима 20×40 см. тачно г. Ациној американци и одмах по овој увео сам и усправну Швајцарску и сталац-Ђерзонку, а американку г. Ј. Живановића увео сам пре четири године. Ја мислим да моје искуство и извештај може бити од вредности. Према томе: *на моме пчелињаку најбоље презимљује и највише меда даје американка г. Јована Живановића.* Умољава се сл. уредништво да овај извештај преда јавности у своме пчеларском листу.

У Великом Селу (окр. пожаревачки) децембра 1898 год.

Ђурица Павловић
земљорадник и ичелар.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

Претилата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.

Претилату за Србију прима Пчеларско-вођарска задруга у Београду.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 нов. — Неплаћена писма се не примају.

Рукописи се не враћају.

Штампа Српске Манастирске Штампарије.